

**ŽEMĖS IR MAISTO ŪKIO BŪKLĖS
2009 METŲ SAUSIO–BIRŽELIO MĖN. APŽVALGA**

Žemės ūkio produktų gamyba, supirkimas, kainos

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis 2009 m. sausio–birželio mėn., palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, gyvulininkystės produktų gamyba mažėjo: pieno primelžta 9 proc. mažiau, kiaušinių surinkta 7 proc., gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio) paskersta 3 proc. mažiau.

**Žemės ūkio produktų gamyba ir supirkimas visuose ūkiuose
sausio–birželio mėn., tūkst. t**

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2009 m. palyginti su 2008 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), %
G a m y b a				
Paskersta gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio)	169	157	152	-3
Primelžta pieno	1 112	1 133	1 031	-9
Surinkta kiaušinių, mln. vnt.	542	512	476	-7
S u p i r k i m a s				
Grūdai	163,3	402,2	711,0	1,8 k.
Bulvės	3,9	14,2	16,0	13
Daržovės	12,6	27,6	26,6	-4
Vaisiai	1,2	1,6	3,6	2,3 k.
Gyvuliai ir paukščiai (gyvojo svorio)	132,9	120,4	104,8	-13
(skerdenos svorio)	85,2	78,0	67,3	-14
Natūralus pienas	607,1	628,9	587,7	-6,6
Kiaušiniai, mln. vnt.	247,4	226,9	219,8	-3

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

2009 m. sausio–birželio mėn. grūdų supirkta 711 tūkst. t arba 1,8 karto daugiau, bulvių – 13 proc. daugiau, palyginti su 2008 m. sausio–birželio mėn. Gyvulių ir paukščių skerdenos svorio supirkta 67,3 tūkst. t (gyvojo svorio 104,8 tūkst. t) arba 14 proc. mažiau, iš jų: galvijų supirkta 5 proc. mažiau, kaulių – 33 proc. mažiau, paukščių – 4 proc. mažiau nei pernai. Natūralaus pieno supirkta 587,7 tūkst. t arba 6,6 proc. mažiau.

Statistikos departamento duomenimis žemės ūkio produktų supirkimo kainos 2009 m. birželio mėn., palyginti su 2008 m. birželio mėn., sumažėjo 23 proc., nes augalininkystės produktų supirkimo kainos sumažėjo 32 proc., o gyvulių ir gyvulininkystės produktų – 17,5 proc. Iš augalininkystės produktų daugiausia atpigo grūdai – 41 proc., daržovės – 31,7 proc. Iš gyvulių ir gyvulininkystės produktų atpigo natūralus pienas – 31 proc., paukščiai – 24,5, galvijai – 11,8 proc., kiaulės – 5,6 proc. Pabrango kiaušiniai – 7,4 proc.

2009 m. birželio mėn., palyginti su 2009 m. gegužės mėn., žemės ūkio produktų supirkimo kainos nežymiai padidėjo – 0,8 proc., nes augalininkystės produktų kainos padidėjo 0,3 proc., o gyvulių ir gyvulininkystės produktų – 1,4 proc.

Užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis 2009 m. sausio–birželio mėn., palyginti su praeitų metų tuo pačiu laikotarpiu, Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sumažėjo 9,5 proc., importas – 16,6 proc. Nors žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertė ir sumažėjo, teigiamas prekybos balansas sudarė 457,8 mln. Lt. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportuota už 3,7 mlrd. Lt, kas sudarė 19,5 proc. viso Lietuvos eksporto.

Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais, mln. Lt

Rodikliai	2008 m. sausio–birželio mėn.	2009 m. sausio–birželio mėn.	2009 m. palyginti su 2008 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), %
Eksportas	4 084,0	3 696,9	-9,5
Importas	3 881,7	3 239,0	-16,6
Balansas	202,3	457,9	<i>2,3 k.</i>
Apyvarta	7 965,7	6 935,9	-12,9

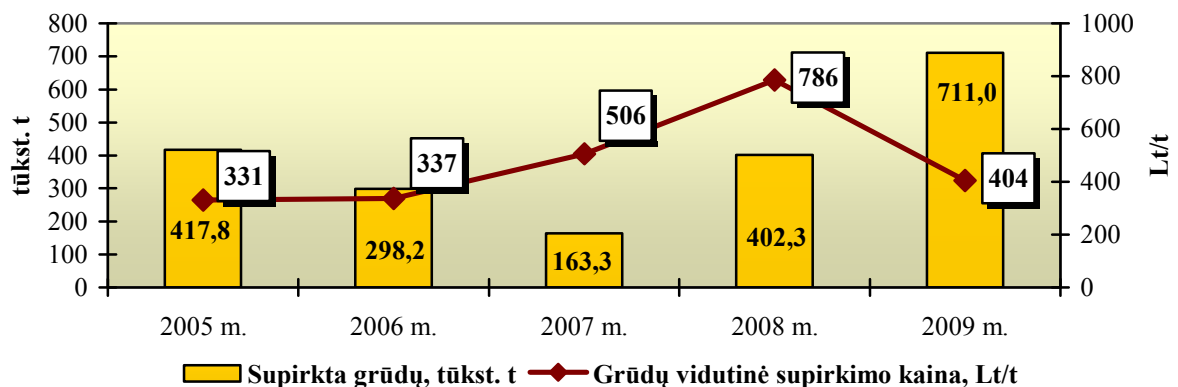
Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

Pagrindinės Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto rinkos – Rusija (26,4 proc.), Latvija (15,5 proc.), Vokietija (8,1 proc.).

Grūdų sektorius

Statistikos departamento duomenimis 2008 m. sausio–birželio mėn. iš šalies augintojų nupirkta 711 tūkst. t pernykščio derliaus grūdų už 287,2 mln. Lt. Grūdų supirkimas, palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo per 76 proc., tačiau vidutinės supirkimo kainos sumažėjo beveik per pusę. Ūkininkų ir šeimos ūkiuose išauginti grūdai sudaro 63 proc. per pusmetį supirkto grūdų kiekio.

Grūdų supirkimas ir supirkimo kainos sausio–birželio mėn.

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

Esant gerokai didesnei grūdų pasiūlai, grūdų rinkoje susiklostė augintojams nepalankios grūdų, ypač miežių, supirkimo kainos, todėl nustatyta tvarka buvo taikoma rinkos reguliavimo priemonė – intervencinis pirkimas. Iš viso per intervencinį laikotarpį VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra intervenciniu būdu nupirko 76,5 tūkst. t miežių, kurie šiuo metu saugomi intervenciniuose sandėliuose.

Per š. m. pirmą pusmetį iš Lietuvos išvežta 695,4 tūkst. t grūdų, iš jų 78 proc. (544,7 tūkst. t) sudarė kviečiai. Palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, grūdų išvežimas padidėjo 32 proc.

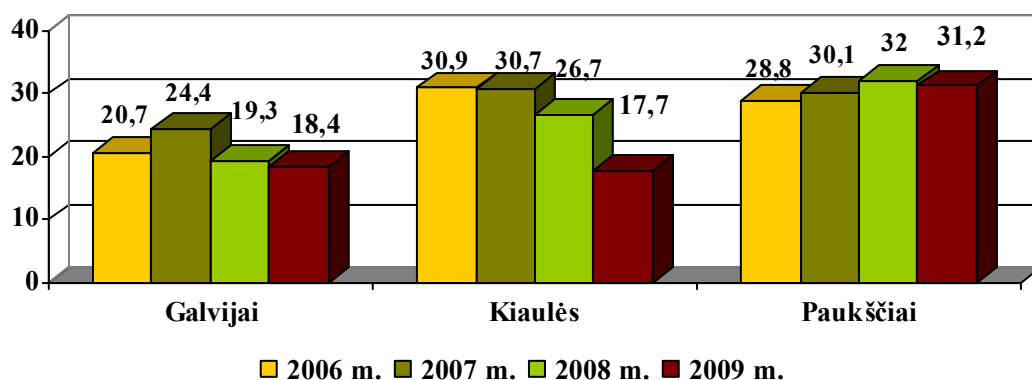
Nepaisant to, kad grūdų supirkta gerokai daugiau, kai kurių grūdų produktų gamyba per š. m. pirmą pusmetį sumažėjo. Pvz., palyginti su praėjusiais metais, 10 proc. sumažėjo miltų (daugiausia kvietinių) gamyba, o ruginių miltų gamyba liko iš esmės nepakitusi. Kviečių krakmolo gamyba padidėjo 5 proc.

2009 m. derliui deklaruota per 1,1 mln. ha grūdinių augalų (įskaitant ankštines, grikius ir kt.) ir per 190 tūkst. ha žieminių bei vasarinių rapsų pasėlių. Pagal preliminarią Statistikos departamento prognozę, laukiamas grūdinių augalų derlius gali būti apie 3,6 mln. t, t. y., palyginti su praėjusiais metais, didesnis. Ši derliaus prognozė paremta Lietuvos žemdirbystės instituto informacija apie laukiamą žemės ūkio augalų derlingumą, įvertinus pasėlių būklę birželio viduryje.

Mėsos sektorius

Statistikos departamento duomenimis 2009 m. per I pusmetį gyvulių ir paukščių skerdenos svorio supirkta 67,3 tūkst. t. Palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, supirkimas sumažėjo 14 proc. Galvijų supirkta 18,4 tūkst. t arba 5 proc. mažiau, tačiau šalies apsirūpinimas savos gamybos galvijiena yra aukštas – sudaro 210 proc. Kiaulių supirkta 17,7 tūkst. t arba 34 proc. mažiau. Kiaulių supirkimas šalyje sumažėjo dėl kiaulių augintojų sugebėjimo išlaikyti pakankamai aukštą kainos lygį (apie 10–20 proc. didesnę nei vidutinė ES šalių narių kaina) ir dėl gyvų kiaulių eksporto į Rusiją didelių apimčių. Paukščių 2009 m. I pusmetį supirkta 31,2 tūkst. t. arba 2,5 proc. mažiau nei 2008 m. per tą patį laikotarpį.

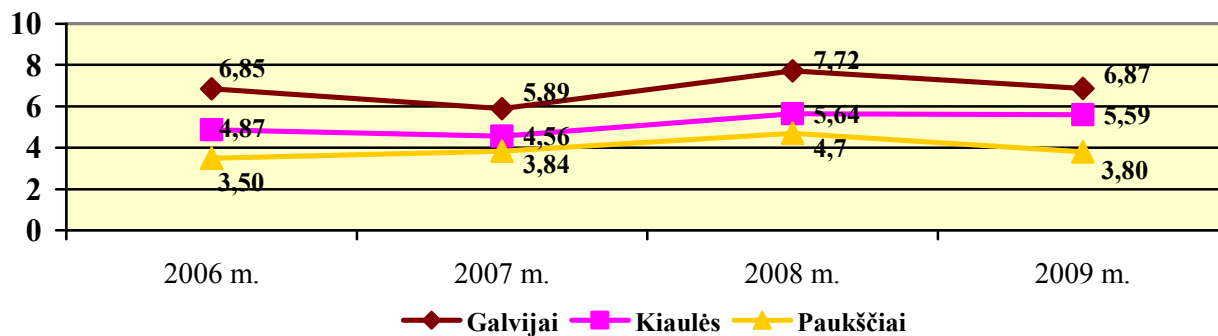
Supirkta ir paskersta gyvulių ir paukščių pagal rūšis sausio–birželio mėn., tūkst. t skerdenos sv.

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

Galvijų supirkimo kainos Lietuvoje pirmą pusmetį buvo 11 proc. žemesnės nei praėjusiais metais ir sudarė 69 proc. vidutinės ES kainos. Šiomet jos buvo 6,87 Lt už skerdenos kg, tuo tarpu 2008 m. – 7,72 Lt. Už bulių skerdenos kilogramą mokama vidutiniškai apie 71 proc. europinės kainos, už telyčių – 65 proc., o už karvių – 74 proc., tuo tarpu 2008 m. pirmą pusmetį Lietuvoje mokamos kainos už galvijienos skerdenos kilogramą sudarė kiek didesnę dalį vidutinės ES kainos – už bulius buvo mokama 80 proc., telyčias – 68 proc., už karves – 74 proc. europinės kainos.

Gyvulių ir paukščių vidutinės supirkimo kainos sausio–birželio mėn.,
Lt/kg skerdenos sv.

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

2009 m. per I pusmetį eksportuota 11,4 tūkst. t galvijienos, tai 4,5 proc. daugiau nei pernai per tą patį laikotarpį. Apie 67 proc. viso eksportuoto kiekio išvežta į ES šalis (pagrindinės rinkos – Olandija, Vokietija, Švedija, Italija), o likęs kiekis – į Rusiją (su eksporto grąžinamosiomis išmokomis). 2009 m. per I pusmetį galvijienos importuota 1,1 tūkst. t arba 63 proc. mažiau nei pernai tuo pačiu laikotarpiu.

Vidutinė kiaulių supirkimo kaina šiemet pirmąjį pusmetį, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, nedaug skyrėsi ir buvo 5,59 Lt už skerdenos kg, kai pernai – 5,64 Lt/kg. Palyginti su vidutine ES kaina, I pusmetį Lietuvoje buvo mokama 9 proc. daugiau, tačiau, net ir esant gerokai aukštesnei kainai Lietuvoje, gyvų kiaulių eksportas iš Lietuvos didėja. 2009 m. per I pusmetį gyvų kiaulių eksportuota 280,2 tūkst., tai 54 proc. daugiau nei 2008 m. tuo pat laikotarpiu. Apie 98 proc. visų kiaulių išvežama į Rusiją. Nustačius klasikinio kiaulių maro atvejį Lietuvoje, gyvų kiaulių eksportas į Rusiją buvo trumpam sustabdytas. Tačiau panaikinus ligos židini, po eilės laboratorinių ir klinikinių tyrimų š. m. liepos mėn. kiaulių ir kiaulienos eksportas į Rusiją buvo atnaujintas. Kiaulienos eksportuojama palyginti nedaug: 2009 m. per I pusmetį – 1,9 tūkst. t arba 5,5 proc. daugiau palyginti su praeitais metais. Kadangi apsirūpinimas savos gamybos kiauliena tesiekia 64 proc., o Lietuvoje tradiciškai kiaulienos vartojama daug (45,6 kg 1 gyventojui per metus) – 3 kg daugiau nei ES vidurkis, todėl dideli jos kiekiai importuojami. 2009 m. per I pusmetį kiaulienos importas, palyginti su praėjusiais metais, padidėjo 5,6 proc. ir sudarė 35,5 tūkst. t.

Paukščių supirkimo kaina šiemet I pusmetį buvo 3,80 Lt už kg skerdenėlių, tuo tarpu pernai atitinkamu laikotarpiu buvo 4,70 Lt/kg, t. y. sumažėjo 19 proc.

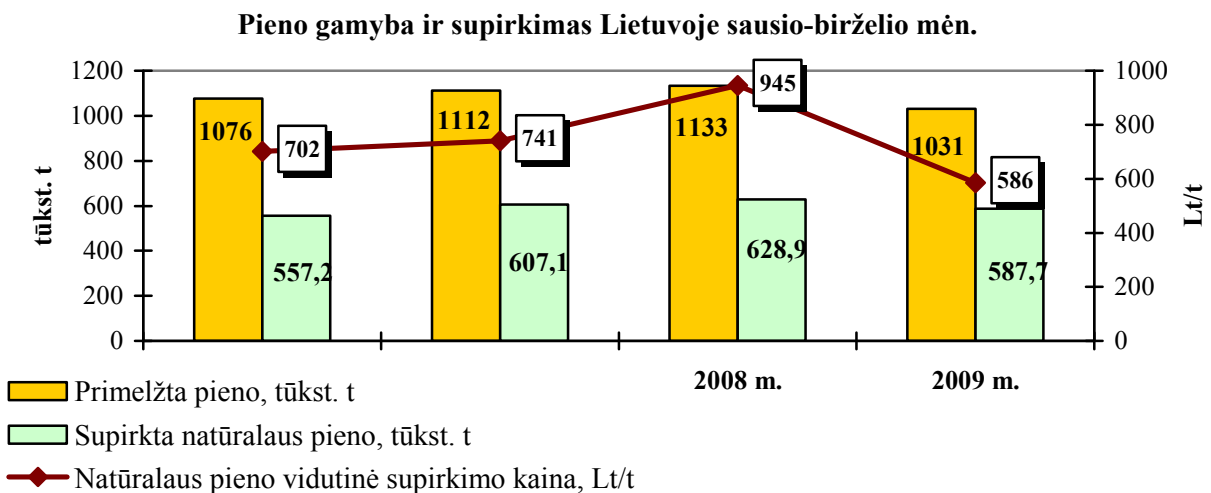
Per šių metų I pusmetį iš Lietuvos paukštienos išvežta 9172,5 t (iš jų 426 t į trečiąsias šalis), t. y. apie 19 proc. daugiau, palyginti su 2008 m. I pusmečiu; gyvų naminių paukščių išvežta beveik 3,1 mln. (iš jų 2,9 mln. į trečiąsias šalis), t. y. apie 23 proc. mažiau nei pernai per tą patį laikotarpį. Per šių metų I pusmetį į Lietuvą paukštienos importuota 12571,4 t (iš jų 19 t iš trečiųjų šalių), t. y. apie 19 proc. mažiau, palyginti su 2008 m. I pusmečiu; gyvų naminių paukščių importuota 1,8 mln., t. y. apie 40 proc. mažiau nei pernai per tą patį laikotarpį.

Gyvulių registro duomenimis, 2009 m. per I pusmetį išvežta 81,8 tūkst. veršelių ir jų eksportas paaugo 15 proc., palyginti su 2008 m. tuo pat laikotarpiu. Taigi galvijų banda ir toliau mažėja. 2009 m. liepos 1 d. Lietuvoje buvo laikoma 750,4 tūkst. galvijų arba 5,8 proc. mažiau nei 2008 m. liepos 1 d., kai jų buvo 797,4 tūkst. Skersti skirtų vyresnių nei 12 mėn. amžiaus bulių per metus sumažėjo 8 proc. ir 2009 m. liepos 1 d. buvo 56,1 tūkst.

Pieno sektorius

Pieno supirkimas ir supirkimo kainos. 2009 m. sausio–birželio mėn. supirkta 587,7 tūkst. t natūralaus pieno arba 6,6 proc. mažiau negu 2008 m. per atitinkamą laikotarpį.

Pieno supirkimo kaina sausį–birželį siekė 586 Lt/t ir buvo 38 proc. mažesnė už 2008 m. to laikotarpio vidutinę natūralaus pieno kainą (945 Lt/t). Nuo 2008 m. pradžios prasidėjęs pieno supirkimo kainų mažėjimas 2009 m. gegužės–birželio mėn. šiek tiek stabilizavosi. Vidutinė natūralaus pieno supirkimo kaina nukrito į 2004 m. lygį ir birželio mėn. ji buvo 541 Lt/t, t. y. 32 proc. mažesnė nei 2008 m. birželį.

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

Bemaž 77 proc. pieno ūkių sudaro 1–5 karvių laikytojai, tačiau šių gamintojų parduodamas pieno kiekis sudaro tik 19 proc. šalyje supirkto pieno kiekio.

Žaliavinio pieno importas. 2009 m. I pusmetį importuota perdirbti 75,1 tūkst. t pieno arba 18 proc. mažiau, palyginti su 2008 m. I pusmečiu. Importuoto pieno perdirbimas sudarė 11 proc. viso perdirbto pieno Lietuvoje.

Bendrosios nacionalinės pardavimo perdirbti pieno kvotos vykdymas. Per 2008–2009 kvotos metus bendroji nacionalinė pieno pardavimo perdirbti kvota buvo įvykdyta 84 proc. (2007–2008 kvotos metais kvotos įvykdymas siekė 85 proc.), o pardavimo tiesiogiai vartoti – apie 55 proc. (preliminariais duomenimis).

Pieno gaminių gamyba. 2009 m. sausio–birželio mėn., palyginti su 2008 m. atitinkamu laikotarpiu, Lietuvos pieno perdirbimo įmonės perdirbo 8,2 proc. mažiau pieno. 2009 m. I pusmetį, palyginti su 2008 m. I pusmečiu, išaugo lieso pieno, pasukų miltelių, sviesto, šviežių sūrių gamyba, o sumažėjo nenugriebto pieno miltelių, pieno konservų, fermentinių sūrių, išrūgų miltelių, grietinėlės

gamyba. Pieno gaminių gamybos pasikeitimai susiję su tuo, kad nesant rinkoje pakankamos paklausos, buvo daugiau gaminama sviesto ir lieso pieno miltelių, kurie buvo parduoti į intervencinius sandėlius.

Pieno produktų pardavimai vidaus rinkoje ir eksportas. 2009 m. per I pusmetį parduota pieno produktų už 967,4 mln. Lt, t. y. 15,5 proc. mažiau, palyginti su 2008 metų atitinkamu laikotarpiu. 54 proc. visų pardavimų sudarė pardavimai vidaus rinkoje, kurie 2009 m. I pusmetį sumažėjo 5,6 proc. (vertine išraiška). 2009 m. I pusmetį vidaus rinkoje parduotų pieno gaminių kiekiai pakito neženkliai: daugiau parduota sūrio, rauginto pieno gaminių, pieno konservų, grietinėlės, mažiau – geriamojo pieno, lydytų sūrių, gaminių su augaliniais riebalais. 2009 m. gegužę iš įmonių vidaus rinkoje parduodamų pieno gaminių kainos buvo apie 11,9 proc., o mažmeninės kainos – apie 5,6 proc. mažesnės negu prieš metus.

2009 m. per I pusmetį eksportuota pieno produktų už 441,2 mln. Lt, 24,8 proc. mažiau, palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu. Ypač ženkliai (5 kartus) sumažėjo lieso pieno miltelių eksportas, mažiau eksportuota ir grietinėlės, sviesto, brandintų sūrių. Išaugo šviežių sūrių, rauginto pieno gaminių, laktozės, išrūgų miltelių eksportas. Pieno produktų eksporto kainos birželį, palyginti su 2008 m. birželiu, buvo 10,4 proc. mažesnės. Pieno gaminių eksporto kainos šiek tiek stabilizavosi labai žemame lygyje. Grietinėlės, lieso pieno miltelių, išrūgų miltelių, laktozės kaina mažesnė net ir už 2005–2006 m. kainas.

Kainų problemos. 2008 m. prasidėjusi pasaulinė finansų krizė stipriai palietė Lietuvos pieno ūkį. Per 2009 m. I pusmetį pieno gamintojų pajamos už parduotą pieną sumažėjo 250 mln. Lt (42 proc.), palyginti su 2008 m. I pusmečiu. Sumažėjusios pieno supirkimo kainos nepadengia pieno gamybos kaštų, kurie pastaraisiais metais labai išaugo. Išaugus paskolų palūkanų normoms, ypač sunkioje padėtyje yra atsidūrę ūkininkai, kurie vykdo ūkių modernizavimo projektus, dalyvauja ES remiamose ūkių modernizavimo programose.

ES pieno produktų rinka buvo stabilizuota superkant perteklinius pieno produktus (sviestą ir lieso pieno miltelius) į intervenciją bei mokant eksporto subsidijas. Tačiau pasaulinės pieno produktų kainos vis dar nerodo atsigavimo ženklų. Pieno produktų kainų stabilizavimasis nuo vasario birželį netikėtai baigėsi, kai JAV pradėjo taikyti eksporto subsidijas ir staigiai krito JAV dolerio vertė. Pasaulinė ekonomikos krizė, žemos naftos kainos ir melamino skandalas Kinijoje stipriai paveikė pieno produktų paklausą. Sūrių paklausa sumažėjo stipriausiai, numatoma, kad 2009 m. I ketvirtį pasaulinė prekyba sūriais bus sumažėjusi mažiausiai 10 proc., palyginti su praėjusiais metais. Rusija ir Kinija ėmėsi veiksmų riboti pieno produktų importą.

Numatoma, kad pieno supirkimo kainos gali šiek tiek atsigauti pasibaigus pieno gamybos sezonui, bet esant dideliame pieno produktų atsargų kiekiui intervenciniuose sandėliuose, ženklesnio kainų atsigavimo galima tikėtis kartu su geresnėmis ekonomikos naujienomis.

Sumažėjus pieno produktų paklausai, pieno gaminių likučiai kaupiasi įmonių sandėliuose, iššaldydami apyvartines lėšas. Dėl šių priežasčių kai kurios įmonės jau negali teisės aktų nustatyta

tvarka atsiskaityti su pieno gamintojais (pieno perdirbimo įmonių pradelstos skolos pieno gamintojams 2009 m. liepos 1 d. siekė 2,4 mln. Lt).

Žemės ūkio ministerija, siekdama sustiprinti pieno gamintojų galias rinkoje, aktyvina pieno gamintojus gaminti pieno produktus ir savo produkciją realizuoti tiesiogiai iš ūkio. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba supaprastino pieno ir pieno gaminių pardavimo tiesiogiai iš ūkių reikalavimus. Ūkininkai skatinami parduoti žalią pieną ir pieno produktus ūkininkų turguose ar kitose prekyvietėse. Be to, sudarytos sąlygos pieno gamintojams prekiauti žaliu pienu prekybos tinkluose. Ūkininkai skatinami dalyvauti konkursuose parduodant produktus viešosioms įstaigoms (ligoninėms, mokykloms, kalėjimams ir kt.). Žemės ūkio ministerijos tinklalapyje www.zum.lt sukurta nauja rubrika „Kam reikia pieno, vaisių ir daržovių?“. Joje patalpinta detalesnė informacija apie pieno ir pieno produktų, vaisių ir daržovių pirkimą pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą. Žemės ūkio ministerija siekia, kad artimiausiu metu galėtų būti teikiama investicinė parama kuriant pieno perdirbimo cechus ūkiuose. Visos šios priemonės leistų pieno gamintojams turėti daugiau laisvės pasirenkant pieno realizavimo būdą ir duotų daugiau finansinės naudos.

Tiesioginės išmokos. Siekdama pagerinti pieno gamintojų ekonominę situaciją, Žemės ūkio ministerija papildomoms nacionalinėms tiesioginėms išmokoms už pieną skyrė 121 mln. Lt. Išmokos dydis – 87 Lt/t, t. y. didžiausias EK leistinas dydis. Europos Komisijos leidimas, leidžiantis mokėti šias išmokas, gautas 2008-07-24. Išmokos už pieną mokamos š. m. liepos–rugpjūčio mėn.

Rinkos reguliavimo priemonių įgyvendinimas. Lietuvos įmonės naudojami ES pieno rinkos reguliavimo priemonėmis:

- nuo š. m. kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d. į intervencinius sandėlius Lietuvoje nupirkta 1808 t sviesto, 8488 t lieso pieno miltelių (iš viso už 62,9 mln. Lt);
- iki 2009 m. liepos išduota eksporto licencijų, pagal kurias numatoma eksporto kompensacijų suma 11,1 mln. Lt (eksporto subsidijų mokėjimas atnaujintas 2009 m. sausio 22 d. ES Komisijos reglamentu Nr. 57/2009). Balandį įmonėms jau buvo pradėtos mokėti pirmosios subsidijos. Per balandį–birželį iš viso išmokėta 3,5 mln. Lt;
- privačiuose sandėliuose saugojama 21 t sviesto.

Maisto produktų ir gėrimų gamyba

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2009 m. sausio–birželio mėn., palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, daugumos maisto produktų ir gėrimų pramonės šakų gamybos apimtys mažėjo. Kai kuriose pramonės šakose gamyba sumažėjo nežymiai, išskyrus alkoholinių gėrimų pramonę: degtinės bei likerio gaminių gamyba sumažėjo 33,4 proc., o putojančių vynuogių vyno gamyba krito net 58,5 proc. Maisto produktų ir gėrimų pramonės gamybos apimčių mažėjimui nemažą įtaką turi bendras Lietuvos ekonomikos nuosmukis.

Paruoštų arba konservuotų produktų iš daržovių ir vaisių (be sulčių ir pomidorų padažų) per 2009 m. sausio–birželio mėn. pagaminta 3,2 proc. daugiau nei per 2008 metų tą patį laikotarpį. Nekoncentruotų vaisių ir daržovių sulčių gamyba sumažėjo 33,3 proc.

Acto gamyba minėtu laikotarpiu padidėjo 62,7 proc. Gamybos padidėjimą sąlygojo išaugusi acto paklausa vidaus rinkoje (jo pardavimai padidėjo 2,5 karto) ir 4,7 karto padidėjęs eksportas.

2009 m. I pusmetį, palyginti su 2008 m. I pusmečiu, pagaminta ir parduota apie trečdaliu mažiau visų spiritinių gėrimų: brendžio pagaminta 35 proc. mažiau, parduota 25 proc. mažiau; degtinės pagaminta 33 proc. mažiau, parduota 30 proc. mažiau; kitų spiritinių gėrimų pagaminta 35 proc. mažiau, parduota 32 proc. mažiau. Lietuviškų spiritinių gėrimų pardavimai Lietuvoje taip pat sumažėjo: brendžio – 25 proc., degtinės – 30 proc., kitų spiritinių gėrimų – 31 proc. Atsižvelgiant į tai, kad jau 2008 m. I pusmetį lietuviškų spiritinių gėrimų pardavimas Lietuvoje ženkliai mažėjo (degtinės – 22 proc., kitų spiritinių gėrimų – 8 proc.), darytina išvada, kad spiritinių gėrimų vartojimo mažėjimą lėmė ne tik blogesnė šalies ekonominė situacija, bet ir daugiau nei kitiems alkoholiniams gėrimams padidintas akcizo tarifas (2008 m. – 20 proc., 2009 m. – 15 proc.).

Ženkliai sumažėjo putojančio vyno gamyba ir pardavimas. 2009 m. I pusmetį, palyginti su 2008 m. I pusmečiu, jo pagaminta 58,5 proc. mažiau, parduota 36,5 proc. mažiau, iš to skaičiaus Lietuvoje – 31,5 proc. mažiau, eksportuota 6,4 proc. mažiau.

Mažėjo fermentuotų gėrimų ir jų mišinių gamyba. 2009 m. I pusmetį, palyginti su 2008 m. I pusmečiu, jų pagaminta 6,5 proc. mažiau, parduota 11,5 proc. mažiau, iš to skaičiaus Lietuvoje – 18 proc. mažiau, tačiau jų eksportas padidėjo 8 proc. Iš fermentuotų gėrimų grupės 57 proc. padidėjo putojančių fermentuotų gėrimų gamyba, jų parduota 37 proc. daugiau, iš to skaičiaus Lietuvoje parduota 8,4 proc. daugiau, 18 proc. išaugo šių gėrimų eksportas. Tai vieninteliai gėrimai, kurių Lietuvoje 2009 m. I pusmetį parduota daugiau.

Alaus pagaminta ir parduota 7 proc. mažiau, iš to skaičiaus Lietuvoje parduota taip pat beveik 7 proc. mažiau. Darytina išvada, kad padidintas akcizo tarifas alaus neženkliai vartojimo mažėjimui įtakos turėjo mažiau (2008 m. – 10 proc., 2009 m. – 10 proc.) nei spiritiniams gėrimams.

Neskrudinto salyklo pagaminta 25 proc. mažiau, parduota 7 proc. mažiau, tačiau iš to skaičiaus Lietuvoje parduota 22 proc. daugiau, eksportuota 14 proc. mažiau. Skrudinto salyklo pagaminta 4 proc. daugiau, parduota taip pat 4 proc. daugiau, tačiau iš to skaičiaus Lietuvoje parduota 15 proc. mažiau, nes 14 proc. daugiau jo eksportuota.

2009 m. I pusmetį Lietuvos cukraus gamintojai pardavė 45,28 tūkst. t baltojo cukraus: 29 tūkst. t pardavė Lietuvos vartotojams ir 16,28 tūkst. t Europos Sąjungos vartotojams. Palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu, Lietuvos cukraus fabriekų pardavimai sumažėjo 14 proc., o ES vartotojams pardavimai padidėjo 8,9 proc. Lietuviškas cukrus konkurencingas ir kokybiškas, todėl sėkmingai realizuojamas Lietuvoje ir ES vidaus rinkoje.

2009 m. I pusmetį vidutinė mažmeninė cukraus kaina buvo 3,25 Lt/kg. Palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, mažmeninė cukraus kaina padidėjo apie 0,9 proc. Cukraus gamintojų vidutinė pardavimo kaina buvo 2,04 Lt/kg. Cukraus gamintojų pardavimo kaina sumažėjo 1,5 proc.

Margarino gamyba 2009 m. sausio–birželio mėn. sumažėjo 9,3 proc. Gamybos mažėjimą sąlygojo sumažėjusi margarino paklausa: Lietuvos rinkoje jo parduota 4,7 proc. mažiau, o eksportas

sumažėjo 19 proc. Majonezo gamyba per 2009 m. analizuojamąjį laikotarpį sumažėjo nežymiai – 2,9 proc.

Miltinės ir cukrinės konditerijos gaminių gamyba 2009 m. sausio–birželio mėn. sumažėjo 10,3 proc. Daugumos miltinės bei cukrinės konditerijos gaminių atskirų produktų grupių gamybos apimtys ir pardavimai sumažėjo nuo 10 iki 22 proc.

2009 m. sausio–birželio mėn. duonos ir pyrago kepinų gamyba sumažėjo 6,5 proc. Mažiau iškepta ruginės bei kitos duonos (5,7 proc.), pyrago kepinų (10,5 proc.). Duonos ir pyrago kepinų gamybos bei vartojimo sumažėjimui turėjo įtakos per pastarąjį laikotarpį padidėjusios jų kainos. Per praėjusius metus bei šių metų I pusmetį duonos ir pyrago gaminiai pabrango daugiau nei 20 proc.

Kviečių krakmolo gamyba 2009 m. per analizuojamąjį laikotarpį padidėjo 5,4 proc. Kviečių krakmolo gamintojams nuolat tobulinant produkcijos kokybę bei palaikant stabilius ryšius su didžiausiomis Europos ir pasaulio popieriaus kompanijomis, pavyko iškovoti lietuviškam kviečių krakmolui tarptautinį pripažinimą.

Pagrindinių maisto pramonės gaminių gamyba

Gaminių pavadinimas	Mato vnt.	Pagaminta sausio–birželio mėn.		2009 m. palyginti su 2008 m., padidėjimas, sumažėjimas (–), %
		2008 m.	2009 m.	
Paruošti arba konservuoti produktai iš daržovių ir vaisių (be sulčių ir pomidorų padažų)	tūkst. t	9,4	9,7	3,2
Vaisių ir daržovių sultys	mln. l	5,7	3,8	-33,3
Majonezas	tūkst. t	6,8	6,6	-2,9
Margarinas	tūkst. t	5,4	4,9	-9,3
Krakmolai (kviečių)	tūkst. t	29,8	31,4	5,4
Duona ir pyrago gaminiai	tūkst. t	84,3	78,8	-6,5
Konditerijos gaminiai	tūkst. t	23,3	20,9	-10,3
Actas	tūkst. dal	93,0	151,3	62,7
Degtinės ir likerio gaminiai	tūkst. dal alc 100 %	704,7	469,4	-33,4
Putojantis vynuogių vinas	tūkst. dal	239,5	99,3	-58,5
Alus	mln. dal	15,4	14,3	-7,1
Natūralūs mineraliniai ir aeruoti vandenys	mln. dal	9,6	11,3	17,7
Nealkoholiniai gėrimai	mln. dal	7,6	7,1	-6,6
Salyklas (neskrudintas)	tūkst. t	45,4	34,0	-25,1

Šaltinis. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009.

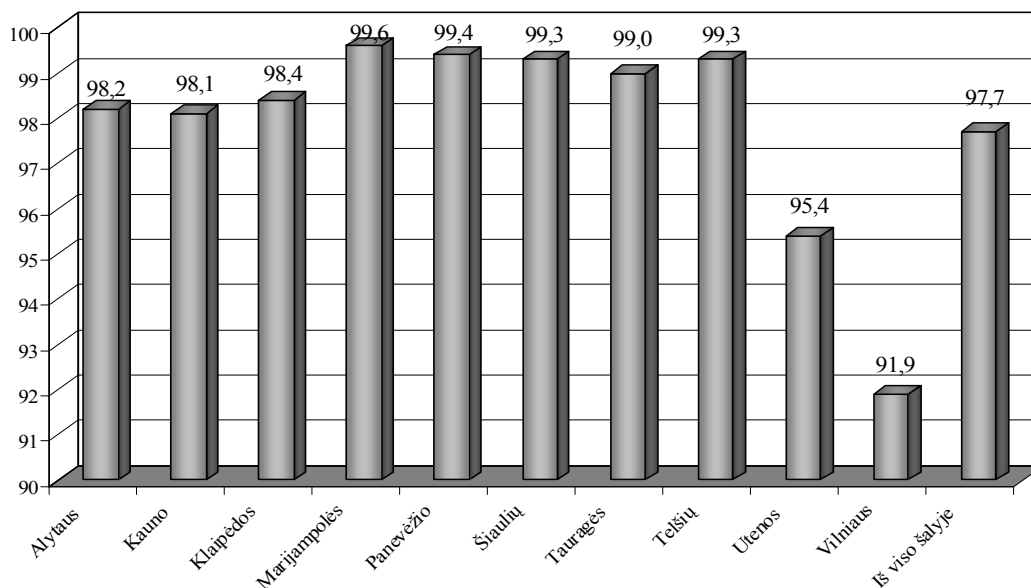
Piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimas Lietuvoje iki 2009 m. liepos 1 d.

Nuo žemės reformos pradžios 1991 m. iki 2009 m. liepos 1 d. nuosavybės teisės jau atkurtos 733,2 tūkst. piliečių į 4 mln. ha turėtos žemės kaimo vietovėje. Tai sudaro 97,7 proc. piliečių prašymuose nurodyto ploto, į kurį pateikti visi nuosavybės teisę įrodantys ir giminytės ryšį su turėtos

žemės savininku patvirtinantys dokumentai. Iš viso kaimo vietovėje nuosavybės teisės dar neatkurtos į 94,1 tūkst. ha žemės, miško plotą.

Žemės gražinimo – piliečių nuosavybės teisių į žemę, mišką ir vandens telkinius atkūrimo darbai kaimo vietovėje šių metų I pusmetį sparčiausiai vyko Vilniaus ir Utenos apskrityse. Pagal rajonus žemės gražinimo darbai sparčiausiai vyko Vilniaus rajone, kur nuosavybės teisių į žemę atkūrimo procentas (pagal plotą) per minėtą laikotarpį padidėjo daugiausia – net 2,56 punkto ir Ignalinos rajone – 2,44 punkto. Minėtas rodiklis Trakų rajone padidėjo 1,75 punkto.

Piliečių nuosavybės teisių atkūrimas į žemę, mišką ir vandens telkinius kaimo vietovėse pagal apskritis iki 2009 m. liepos 1 d., proc.

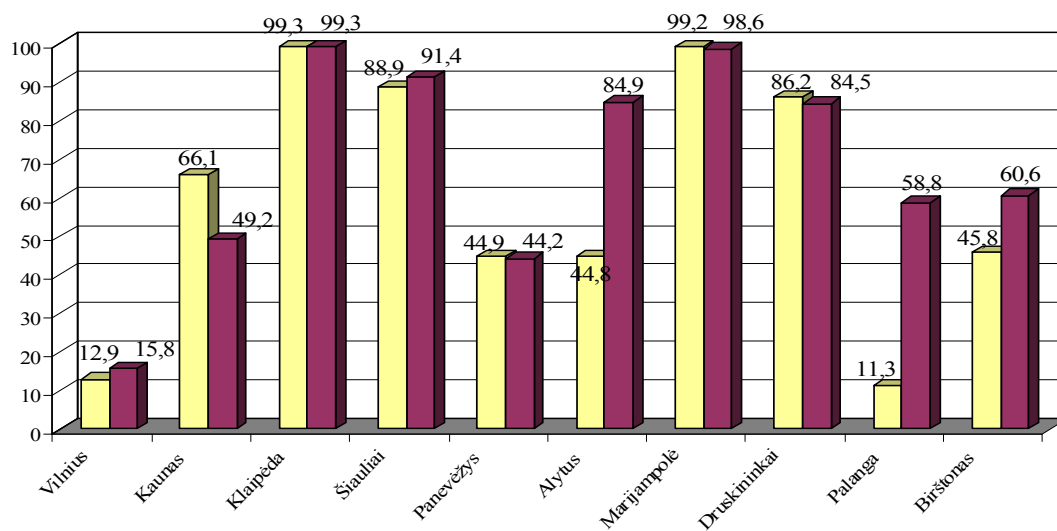
Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, 2009.

Iki 2009 m. liepos 1 d. asmeniniam ūkiui suteiktą ir naudojamą žemę jau privatizavo 243,8 tūkst. piliečių, o su 20,5 tūkst. piliečių yra sudarytos valstybinės žemės nuomos sutartys. Privatizuota asmeninio ūkio žemė, arba sudarytos valstybinės žemės nuomos sutartys sudaro 89,8 proc. naudojamo asmeninio ūkio žemės ploto. Dar neįteisinta asmeninio ūkio žemė, t. y. nesudarytos valstybinės žemės nuomos sutartys su 30,3 tūkst. šios žemės naudotojų.

Iki 2009 m. liepos 1 d. 24,4 tūkst. asmenų, pageidaujančių pirkti 382,1 tūkst. ha laisvos valstybinės žemės ūkio paskirties žemės kaimo vietovėje, yra pateikę visus dokumentus, įrodančius, kad turi pirmumo teisę įsigyti šios žemės, ar turi teisę į valstybės paramą ją įsigyjant. Iš jų 524 juridiniai asmenys pageidauja pirkti 46 tūkst. ha valstybinės žemės ūkio paskirties žemės. Pagal apskričių viršininkų administracijų pateiktus duomenis, 2009 m. liepos 1 d. kaimo vietovėje iš viso yra 449,3 tūkst. ha laisvos valstybinės žemės, iš jų miško žemės – 131,4 tūkst. ha.

Iki 2009 m. liepos 1 d. pateikti 51 256 piliečių prašymai atkurti nuosavybės teises į 42 356 ha turėtos žemės miestams iki 1995 m. birželio 1 d. priskirtoje teritorijoje. Nuosavybės teisės į mieste turėtą žemę atkurtos 34 359 piliečiams į 27 650 ha, t. y. į 65,3 proc. piliečių prašymuose nurodyto ploto. Lieka atkurti nuosavybės teises į 14,7 tūkst. ha turėtos žemės miestuose.

Nuosavybės teisių į žemę atkūrimas miestuose iki 2009 m. liepos 1 d., proc.

- Atkurtos nuosavybės teisės į visą piliečio prašyme nurodytą plotą (procentais) nuo visų pateiktų prašymų skaičiaus
- Atkurtos nuosavybės teisės į plotą (procentais) nuo ploto, nurodyto piliečių prašymuose

Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, 2009.